

TABIY FANLAR XONASINI JIHOZLASH VA O'LKASHUNOSLIK BURCHAGINI TASHKIL ETISH

Inatillayeva Gulnur

Qarshi davlat universiteti pedagogika fakulteti
boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 3-kurs 023-75-guruh talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20352563>

Annotatsiya: Ushbu maqolada tabiiy fanlar xonasini zamonaviy talablar asosida jihozlash, o'quvchilar uchun qulay va xavfsiz ta'lim muhitini yaratish hamda o'lkashunoslik burchagini tashkil etishning pedagogik ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, tabiiy fanlar xonasida foydalaniladigan jihozlar, ko'rgazmali vositalar, laboratoriya asboblari va o'lkashunoslik burchagining tarkibiy qismlari haqida batafsil ma'lumot berilgan. Maqolada o'quvchilarning ilmiy dunyoqarashi, tabiatga mehr-muhabbati va mustaqil fikrlashini rivojlantirishdagi amaliy ishlarning o'rni ham ochib beriladi.

Kalit so'zlar: O'simliklar, Tabiiy fanlar, laboratoriya, jihozlash, o'lkashunoslik, ko'rgazmali qurollar, ekologik tarbiya, tajriba, tabiat, ta'lim muhiti, pedagogik texnologiya.

Abstract

This article provides information about the main groups of plants, their natural distribution across the Earth, and their geographical locations. It also highlights the relationship between plants, climate, soil, and natural zones, as well as the methods of identifying and marking them on maps. Plants are an important part of the biosphere and play a major role in maintaining ecological balance. The article also gives detailed information about tropical forests, desert plants, tundra vegetation, and steppe regions.

Keywords: Natural sciences, laboratory, equipment, local history, visual aids, ecological education, experiment, nature, educational environment, pedagogical technology.

Аннотация

В данной статье рассматриваются вопросы оснащения кабинета естественных наук в соответствии с современными требованиями образования, создания безопасной и комфортной учебной среды, а также организации краеведческого уголка. Также подробно описаны учебное оборудование, наглядные пособия, лабораторные инструменты и структура краеведческого уголка. В статье раскрывается роль практических занятий в формировании научного мировоззрения, любви к природе и самостоятельного мышления учащихся.

Ключевые слова: Естественные науки, лаборатория, оборудование, краеведение, наглядные пособия, экологическое воспитание, эксперимент, природа, образовательная среда, педагогическая технология.

Bugungi kunda ta'lim tizimida tabiiy fanlarni o'qitishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Chunki tabiiy fanlar o'quvchilarning atrof-muhitni anglashiga, tabiat qonuniyatlarini tushunishiga va ilmiy dunyoqarashini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu sababli tabiiy fanlar xonasini zamonaviy talablar asosida jihozlash muhim vazifalardan biri hisoblanadi. To'g'ri tashkil etilgan fan xonasi o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, dars samaradorligini kuchaytiradi va amaliy mashg'ulotlarni sifatli tashkil etishga yordam beradi. Tabiiy fanlar xonasi faqatgina oddiy sinf xonasi emas, balki o'quvchilarning ilmiy izlanish olib boradigan, tajribalar o'tkazadigan va

tabiat hodisalarini amalda kuzatadigan maskandir. Shu bois fan xonasida barcha sharoitlar yaratilib, xavfsizlik qoidalariga rioya qilinishi zarur.

Tabiiy fanlar xonasi keng, yorug' va shamollatish tizimiga ega bo'lishi kerak. Xonada o'quvchilarning erkin harakatlanishi uchun qulay joy ajratilishi muhimdir. Jihozlash jarayonida quyidagi omillarga e'tibor beriladi:

1. Mebel va o'quv jihozlari. Tabiiy fanlar xonasida parta, stol, stullar, laboratoriya stollari va o'qituvchi uchun alohida ish joyi bo'lishi kerak. Laboratoriya stollari tajriba o'tkazishga mos va xavfsiz materiallardan tayyorlangan bo'lishi maqsadga muvofiq.

2. Laboratoriya asbob-uskunalari. Tabiiy fanlar xonasida mikroskop, lupa, termometr, globus, kompas, o'lchov asboblari, biologik preparatlar va kimyoviy idishlar saqlanishi kerak. Ushbu jihozlar o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

3. Ko'rgazmali vositalari. Dars samaradorligini oshirish uchun turli plakatlar, xaritalar, biologik modellar, hayvon va o'simliklarning rasmlari, jadvallar hamda multimedia vositalaridan foydalaniladi. Ko'rgazmali vositalar o'quvchilarning mavzuni tez va oson tushunishiga yordam beradi.

4. Axborot texnologiyalari. Zamonaviy tabiiy fanlar xonasida kompyuter, proyektor, elektron doska va internet tarmog'i mavjud bo'lishi kerak. Bu vositalar orqali virtual laboratoriyalar, videodarslar va interaktiv topshiriqlardan foydalanish mumkin.

5. Xavfsizlik qoidalari. Fan xonasida birinchi tibbiy yordam qutisi, yong'in xavfsizligi vositalari va xavfsizlik texnikasi qoidalari yozilgan stand bo'lishi shart. O'quvchilar tajriba vaqtida xavfsizlik qoidalariga qat'iy amal qilishlari kerak.

O'lkashunoslik burchagi — bu o'quvchilarda o'z yurtiga muhabbat, tabiatga ehtiyotkorona munosabat va milliy qadriyatlarga hurmat tuyg'usini shakllantiruvchi muhim pedagogik vositadir. Ushbu burchakda mahalliy hududning tabiati, o'simlik va hayvonot dunyosi, tarixiy joylari hamda milliy boyliklari aks ettiriladi.

O'lkashunoslik burchagining asosiy tarkibiy qismlari

1. Hudud xaritasi. Burchakda viloyat, tuman yoki mahalliy hudud xaritasi joylashtiriladi. Xarita orqali o'quvchilar o'z hududining geografik joylashuvi bilan tanishadilar.

2. Tabiiy boyliklar namunasi. Hududga xos toshlar, foydali qazilmalar, o'simlik namunalarini yig'ish va namoyish etish mumkin. Bu o'quvchilarning tabiatni o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

3. Foto va albomlar. Mahalliy tabiat manzaralari, tarixiy obidalar, mashhur insonlar va ekologik tadbirlar aks etgan suratlar o'lkashunoslik burchagini yanada boyitadi.

4. Mini kutubxona. Hudud tarixi, tabiati va madaniyatiga oid kitoblar, maqolalar va bukletlar joylashtiriladi. O'quvchilar mustaqil ravishda ushbu materiallardan foydalanishlari mumkin.

5. Ijodiy ishlar ko'rgazmasi. O'quvchilarning rasmlari, referatlari, maketlari va tadqiqot ishlari namoyish qilinadi. Bu esa ularni yanada faol bo'lishga undaydi.

Xulosa qilib aytganda, tabiiy fanlar xonasini zamonaviy talablar asosida jihozlash va o'lkashunoslik burchagini tashkil etish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biridir. Fan xonasidagi laboratoriya jihozlari, ko'rgazmali vositalar va axborot texnologiyalari o'quvchilarning bilim olish jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi. O'lkashunoslik burchagi esa yosh avlodni tabiatni sevishga, o'z yurtini qadrlashga va ekologik madaniyatni shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bois har bir ta'lim muassasasida tabiiy fanlar xonasini to'g'ri jihozlash va mazmunli o'lkashunoslik burchagini tashkil etish muhim pedagogik vazifa hisoblanadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. - Toshkent
2. O'lkashunoslik asoslari va maktab o'lkashunosligi bo'yicha metodik qo'llanma. - Toshkent
3. <https://zenodo.org>
4. Geografiya darsliklari (o'lkashunoslik burchaklari)